

EL

EL

EL

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 20.10.2010
COM(2010) 580 τελικό

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**σχετικά με τις εγγυήσεις που καλύπτονται από τον γενικό προϋπολογισμό
Κατάσταση στις 31 Δεκεμβρίου 2009**

SEC(2010) 1218

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**σχετικά με τις εγγυήσεις που καλύπτονται από τον γενικό προϋπολογισμό
Κατάσταση στις 31 Δεκεμβρίου 2009**

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1.	Εισαγωγή.....	4
2.	Είδη πράξεων που καλύπτονται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ	4
3.	Εξελίξεις μετά την τελευταία έκθεση της 30ής Ιουνίου 2009	5
3.1.	Στήριξη ισοζυγίου πληρωμών σε κράτη μέλη που δεν έχουν υιοθετήσει το ευρώ.....	5
3.2.	Μακροοικονομική χρηματοδοτική συνδρομή	6
3.3.	Ευρατόμ	6
3.4.	Εγγύηση από τον προϋπολογισμό της ΕΕ για εξωτερικές χρηματοδοτήσεις της ΕΤΕπ6	
3.5.	Ευρωπαϊκός μηχανισμός χρηματοοικονομικής σταθεροποίησης	6
4.	Στοιχεία για τους κινδύνους που καλύπτονται από τον προϋπολογισμό	7
4.1.	Ορισμός του κινδύνου	7
4.2.	Κίνδυνοι που συνδέονται με κράτη μέλη.....	9
4.3.	Κίνδυνοι που συνδέονται με τρίτες χώρες	10
4.4.	Συνολικός κίνδυνος που καλύπτεται από τον προϋπολογισμό	12
4.5.	Εξέλιξη του κινδύνου.....	12
5.	Περιπτώσεις Αθέτησης Υποχρέωσης Πιστούχου, Κατάπτωση Εγγυήσεων του Προϋπολογισμού και Τόκοι Υπερημερίας.....	14
5.1.	Πληρωμές με ταμειακά διαθέσιμα	14
5.2.	Πληρωμές από τον προϋπολογισμό	14
5.3.	Ενεργοποίηση του Ταμείου Εγγύησης για εξωτερικές δράσεις.....	14
6.	Ταμείο Εγγυήσεων για τις εξωτερικές δράσεις.....	14
6.1.	Ανακτήσεις.....	14
6.2.	Περιουσιακά στοιχεία	15
6.3.	Ποσό-στόχος	15
7.	Αξιολόγηση των κινδύνων: Οικονομική και δημοσιονομική κατάσταση των τρίτων χωρών με το μεγαλύτερο άνοιγμα.....	15
7.1.	Στόχος	15
7.2.	Μέθοδοι εκτίμησης των κινδύνων	15

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στόχοι της παρούσας έκθεσης είναι η παρακολούθηση της έκθεσης σε πιστωτικούς κινδύνους που βαρύνει τον προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως αποτέλεσμα των εγγυήσεων που παρέχονται και των δανειοδοτικών πράξεων που εκτελούνται άμεσα από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή έμμεσα μέσω των εξωτερικών εντολών της ΕΤΕπ.

Η παρούσα έκθεση υποβάλλεται βάσει του άρθρου 130 του δημοσιονομικού κανονισμού σύμφωνα με το οποίο η Επιτροπή *καταρτίζει δύο φορές ετησίως έκθεση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την κατάσταση των εγγυήσεων του προϋπολογισμού και των αντίστοιχων κινδύνων*¹. Συμπληρώνεται από το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής με μία σειρά αναλυτικών πινάκων και επεξηγηματικών σημειώσεων.

2. ΕΙΔΗ ΠΡΑΞΕΩΝ ΠΟΥ ΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΗΣ ΕΕ

Οι κίνδυνοι που καλύπτονται από τον προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: «προϋπολογισμός») απορρέουν από μία πλειάδα πράξεων δανειοδοσίας και παροχής εγγυήσεων οι οποίες διακρίνονται σε δύο κατηγορίες:

- δάνεια χορηγούμενα από την Ευρωπαϊκή Ένωση για την εξυπηρέτηση μακροοικονομικών στόχων, ήτοι δάνεια μακροοικονομικής χρηματοδοτικής συνδρομής² («ΜΧΣ») προς τρίτες χώρες και σε συνδυασμό με τα θεσμικά όργανα του Bretton Woods και δάνεια για τη στήριξη του ισοζυγίου πληρωμών («ΣΠ») για τη στήριξη ορισμένων χωρών που δεν είναι μέλη της ζώνης του ευρώ και αντιμετωπίζουν δυσχέρειες ως προς το ισοζύγιο πληρωμών τους³ και
- δάνεια για την εξυπηρέτηση μικροοικονομικών στόχων, ήτοι δάνεια της Ευρατόμ και κυρίως χρηματοδοτήσεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων («ΕΤΕπ») όσον αφορά πράξεις που καλύπτονται από εγγυήσεις της ΕΕ⁴ σε τρίτες χώρες («εξωτερική χρηματοδότηση της ΕΤΕπ»)⁵.

Η εξωτερική χρηματοδότηση της ΕΤΕπ, τα δάνεια Ευρατόμ και τα δάνεια ΜΧΣ καλύπτονται από το 1994 από το Ταμείο Εγγυήσεων για τις εξωτερικές δράσεις («το Ταμείο»),⁶ ενώ τα

¹ Τα έγγραφα COM(2010)188 και SEC(2010)479 συναποτελούν την προηγούμενη έκθεση σχετικά με τις εγγυήσεις που καλύπτονται από τον προϋπολογισμό στις 30 Ιουνίου 2009.

² Η ΜΧΣ μπορεί επίσης να προσλάβει τη μορφή μη επιστρεπτέων ενισχύσεων προς τρίτες χώρες. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη ΜΧΣ, βλ. τις εκθέσεις της Επιτροπής COM(2009)514 και SEC(2009)1279.

³ Ένας παρόμοιος μηχανισμός που καλύπτει όλα τα κράτη μέλη της ευροζώνης συστάθηκε στις 11 Μαΐου του 2010, ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Χρηματοοικονομικής Σταθεροποίησης (EFSM, δεν έχει ενεργοποιηθεί ακόμη). Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 407/2010 του Συμβουλίου της 11ης Μαΐου 2010 για τη θέσπιση ευρωπαϊκού μηχανισμού χρηματοοικονομικής σταθεροποίησης (ΕΕ L 118 της 12.5.2010, σ.1).

⁴ Συστάθηκε πρόσφατα για την περίοδο από την 1η Φεβρουαρίου 2007 έως την 31η Οκτωβρίου 2011 με την απόφαση αριθ. 633/2009/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009 (ΕΕ L 190 της 22.7.2009, σ. 1) («απόφαση εξωτερικής εντολής»), που αντικαθιστά την απόφαση 2006/1016/ΕΚ του Συμβουλίου της 19ης Δεκεμβρίου 2006.

⁵ Τα στοιχεία σχετικά με τις εντολές που έχουν ανατεθεί στην ΕΤΕπ παρατίθενται στον πίνακα Α1 και οι παραπομπές στις νομικές βάσεις παρατίθενται στον πίνακα Α4 του εγγράφου εργασίας.

⁶ Κανονισμός (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 480/2009 του Συμβουλίου, της 25ης Μαΐου 2009 σχετικά με την ίδρυση Ταμείου εγγύησης για τις εξωτερικές δράσεις, ο «κανονισμός για το Ταμείο Εγγυήσεων» (ΕΕ L 145 της 10.06.2009, σ. 10).

δάνεια ΣΠΙ καλύπτονται άμεσα από τον προϋπολογισμό. Το Ταμείο καλύπτει περιπτώσεις αθέτησης υποχρεώσεων για δάνεια και εγγυήσεις δανείων που χορηγήθηκαν σε τρίτες χώρες ή για σχέδια σε τρίτες χώρες. Συστάθηκε με σκοπό:

- την παροχή «εφεδρείας ρευστότητας» για να αποφεύγεται η προσφυγή στον προϋπολογισμό κάθε φορά που προκύπτει αθέτηση ή καθυστέρηση πληρωμής εγγυημένου δανείου· και
- τη δημιουργία ενός μηχανισμού δημοσιονομικής πειθαρχίας με τη θέσπιση ενός χρηματοδοτικού πλαισίου για την ανάπτυξη της πολιτικής της ΕΕ σχετικά με τις εγγυήσεις για τα δάνεια που χορηγούν η Επιτροπή και η ΕΤΕπ σε τρίτες χώρες⁷.

Συνεπεία της τροποποίησης⁸ του κανονισμού για το Ταμείο Εγγύησης το 2004, η κάλυψη του Ταμείου ακυρώνεται εάν οι τρίτες χώρες καταστούν κράτη μέλη, και ο κίνδυνος μεταφέρεται από το Ταμείο απευθείας στον προϋπολογισμό. Το Ταμείο τροφοδοτείται από τον προϋπολογισμό και οι πόροι του πρέπει να διατηρούνται σε ένα ορισμένο ποσοστό επί του ποσού των εκκρεμών δανείων και εγγυήσεων δανείων που καλύπτονται από το Ταμείο. Αυτό το ποσοστό, γνωστό ως ποσοστό-στόχος, ανέρχεται επί του παρόντος σε 9%. Εάν οι πόροι του Ταμείου δεν είναι επαρκείς, χρησιμοποιούνται πόροι του προϋπολογισμού.

Το 2007, με την τροποποίηση⁹ του κανονισμού του Συμβουλίου δημιουργήθηκε νέος μηχανισμός τροφοδότησης. Λειτουργεί μέσω ετήσιων μεταβιβάσεων από τον προϋπολογισμό και περιλαμβάνει μηχανισμό εξομάλυνσης για να περιορίζονται οι επιπτώσεις ενδεχόμενων καταπτώσεων εις βάρος του Ταμείου (βλ. επίσης τμήμα 5.3 κατωτέρω).

Στο πλαίσιο της ενδιάμεσης ανασκόπησης της εξωτερικής εντολής της ΕΤΕπ¹⁰, πραγματοποιήθηκε εξωτερική αξιολόγηση κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2009 προκειμένου να αξιολογηθεί η λειτουργία του Ταμείου και των παραμέτρων της, συμπεριλαμβανομένου του ποσοστού-στόχου. Η έκθεση αξιολόγησης¹¹ επιβεβαίωσε ότι ο νέος μηχανισμός τροφοδότησης εκπλήρωσε τους στόχους του, καθώς και την καταλληλότητα των τρεχόντων επιπέδων των κύριων παραμέτρων του Ταμείου, ειδικότερα του ποσοστού-στόχου.

3. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ 30ΗΣ ΙΟΥΝΙΟΥ 2009

3.1. Στήριξη ισοζυγίου πληρωμών σε κράτη μέλη που δεν έχουν υιοθετήσει το ευρώ

Κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2009, η χρηματοδοτική στήριξη του ισοζυγίου πληρωμών ήταν και πάλι ενεργή από άποψη εκταμιεύσεων. Τρεις πρόσθετες πράξεις πραγματοποιήθηκαν τον Ιούλιο, συνολικού ύψους 4,2 δισ. ευρώ. Η τρίτη δόση ύψους 1,5 δισ. ευρώ που χορηγήθηκε

⁷ Αν και οι εξωτερικοί κίνδυνοι καλύπτονται τελικά από την εγγύηση του προϋπολογισμού της ΕΕ, το Ταμείο Εγγυήσεων ενεργεί ως μέσο προστασίας του προϋπολογισμού της ΕΕ από τον κίνδυνο αθέτησης πληρωμών. Για μια εμπεριστατωμένη έκθεση σχετικά με τη λειτουργία του Ταμείου Εγγυήσεων, βλ. COM(2006)695 καθώς και το συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής (SEC(2006)1460).

⁸ Κανονισμός (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 2273/2004 του Συμβουλίου (ΕΕ L 396 της 31.12.2004, σ. 28).

⁹ Κανονισμός (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 89/2007 του Συμβουλίου, της 30ής Ιανουαρίου 2007 (ΕΕ L 22 της 31.01.2007, σ. 1).

¹⁰ Έκθεση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο σχετικά με την ενδιάμεση ανασκόπηση της εξωτερικής εντολής της ΕΤΕπ (COM(2010)173) και το συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής (SEC(2010)442).

¹¹ http://ec.europa.eu/economy_finance/evaluation/completed/index_en.htm#external

στην Ουγγαρία εκταμιεύθηκε στις 6 Ιουλίου 2009. Επιπλέον, η πρώτη δόση ύψους 1,5 δισ. ευρώ που χορηγήθηκε στη Ρουμανία και η δεύτερη δόση ύψους 1,2 δισ. ευρώ που χορηγήθηκε στη Λετονία εκταμιεύθηκαν στις 27 Ιουλίου 2009. Τα δάνεια αυτά χρηματοδοτήθηκαν με συνακόλουθες πράξεις (back-to-back) μέσω της έκδοσης ομολόγων αναφοράς της ΕΕ.

Το 2009, εκταμιεύθηκε συνολικό ποσό 7,2 δισ. ευρώ στο πλαίσιο του χρηματοδοτικού προγράμματος ΣΠΙ, πράγμα που επέτρεψε στην ΕΕ να αποκαταστήσει την εμπιστοσύνη στην οικονομική κατάσταση των τριών κρατών μελών εκτός της ευρωζώνης (Ουγγαρία, Λετονία και Ρουμανία) που είχαν πληγεί από τη οικονομική κρίση. Κατά μέσον όρο, το 63% των δανειοδοτικών πράξεων που έχουν αποφασισθεί¹² έχουν ήδη εφαρμοστεί. Το υπόλοιπο ποσό αναμένεται να εκταμιευθεί το 2010¹³ και το 2011.

3.2. Μακροοικονομική χρηματοδοτική συνδρομή

Κατά το δεύτερο εξάμηνο, το Συμβούλιο αποφάσισε, στις 30 Νοεμβρίου 2009, νέες διαδικασίες ΜΧΣ για την Αρμενία¹⁴, τη Βοσνία & Ερζεγοβίνη¹⁵, και τη Σερβία¹⁶ υπό μορφή δανείων σε συνδυασμό με χρηματοδοτική συνδρομή υπό μορφή επιχορήγησης στην Αρμενία. Μέρος των δόσεων των δανείων και της επιχορήγησης είναι πιθανό να εκταμιευθούν κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2010.

3.3. Ευρατόμ

Η τρίτη δόση ύψους 10.335 εκατ. USD ενός δανείου Ευρατόμ στην Ουκρανία¹⁷ εκταμιεύθηκε στις 15 Οκτωβρίου 2009. Το δάνειο χρηματοδοτήθηκε με συνακόλουθες πράξεις (back-to-back) μέσω δανειοληπτικής πράξης ιδιωτικής τοποθέτησης.

3.4. Εγγύηση από τον προϋπολογισμό της ΕΕ για εξωτερικές χρηματοδοτήσεις της ΕΤΕπ

Στο πλαίσιο της εξωτερικής εντολής 2007-2013 η δραστηριότητα ήταν ισχυρή κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2009 όσον αφορά τόσο τον όγκο των υπογραφών όσο και το ποσό δανείων που εκταμιεύθηκαν. Μεταξύ 30 Ιουνίου 2009 και 31 Δεκεμβρίου 2009, υπογράφηκαν 3.317 εκατ. ευρώ (+ 39%). Παρατηρήθηκε επίσης επιτάχυνση του ρυθμού των εκταμιεύσεων δανείων με εκταμίευση ποσού 1 855 εκατ. ευρώ κατά τη διάρκεια της ίδιας περιόδου. Στο τέλος του 2009, το συνολικό ποσό δανείων που εκταμιεύθηκαν στο πλαίσιο της παρούσας εντολής ισούται με 3 044 εκατ. ευρώ.

3.5. Ευρωπαϊκός μηχανισμός χρηματοοικονομικής σταθεροποίησης

Ύστερα από την κρίση στην Ελλάδα, το Συμβούλιο και τα κράτη μέλη θέσπισαν, τον Μάιο του 2010, μια δέσμη μέτρων για τη διατήρηση της χρηματοοικονομικής σταθερότητας στην Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας ενός ευρωπαϊκού μηχανισμού χρηματοοικονομικής σταθεροποίησης (EFSM)¹⁸.

¹² Βλ. πίνακα Α3α στο έγγραφο εργασίας.

¹³ Κατά το πρώτο εξάμηνο, εκταμιεύθηκε συνολικό ποσό 1,5 δισ. ευρώ εκ των οποίων χορηγήθηκαν 500 εκατ. ευρώ στη Λετονία και 1 δισ. ευρώ στη Ρουμανία.

¹⁴ Απόφαση 2009/890/ΕΚ του Συμβουλίου της 30.11.2009 (ΕΕ L320 της 5.12.2009, σ. 3-5)

¹⁵ Απόφαση 2009/891/ΕΚ του Συμβουλίου της 30.11.2009 (ΕΕ L320 της 5.12.2009, σ. 6-8)

¹⁶ Απόφαση 2009/892/ΕΚ του Συμβουλίου της 30.11.2009 (ΕΕ L320 της 5.12.2009, σ. 9-11)

¹⁷ Απόφαση 94/179/Ευρατόμ του Συμβουλίου της 21.3.1994 (ΕΕ L84 της 29.3.1994, σ. 41-43)

¹⁸ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 407/2010 του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2010, για τη θέσπιση ευρωπαϊκού μηχανισμού χρηματοοικονομικής σταθεροποίησης (ΕΕ L 118 της 12.5.2010, σ.1).

Ο μηχανισμός αυτός βασίζεται στο άρθρο 122 παράγραφος 2 της Συνθήκης¹⁹. Η ενεργοποίησή του εξαρτάται από αυστηρούς όρους, στο πλαίσιο κοινής στήριξης ΕΕ/ΔΝΤ και από όρους και προϋποθέσεις παρόμοιους προς αυτούς του ΔΝΤ (ο κίνδυνος των πράξεων στο πλαίσιο του ΕFSM θα καλύπτεται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ).

Τα άλλα μέτρα παρέχονται άμεσα από τα συμμετέχοντα κράτη μέλη και δεν συνεπάγονται κανένα κίνδυνο για τον προϋπολογισμό της ΕΕ:

- η οικονομική ενίσχυση στην Ελλάδα που συνίσταται σε συγκεντρούμενα διμερή δάνεια τα οποία χορηγούνται από τα κράτη μέλη της ευρωζώνης συνολικού ύψους 80 δισ. ευρώ. Ποσό 30 δισ. ευρώ παρέχεται από το ΔΝΤ στο πλαίσιο της κοινής στήριξης ΕΕ/ΔΝΤ συνολικού ύψους 110 δισ. ευρώ.

- συγκροτήθηκε ο ευρωπαϊκός μηχανισμός χρηματοοικονομικής σταθεροποίησης (EFSF) με δυναμικότητα 440 δισ. ευρώ. Είναι εγγυημένος σε αναλογική βάση από τα συμμετέχοντα κράτη μέλη.

4. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ ΠΟΥ ΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ

4.1. Ορισμός του κινδύνου

Ο κίνδυνος που βαρύνει τον προϋπολογισμό απορρέει από το οφειλόμενο ποσό κεφαλαίων και τόκων σε σχέση με πράξεις που καλύπτονται από εγγύηση.

Οι πράξεις που περιέρχονται σε κατάσταση αθέτησης υποχρέωσης πιστούχου καλύπτονται από το Ταμείο όταν σχετίζονται με τρίτες χώρες (55% του συνολικού εγγυημένου υπολοίπου στις 31 Δεκεμβρίου 2009) και απευθείας από τον προϋπολογισμό όταν αυτές αφορούν κράτη μέλη (τα δάνεια ΣΠΙ και τα δάνεια για τη χρηματοδότηση ή προς όφελος έργων σε κράτη μέλη αντιπροσωπεύουν το εναπομένον 45% του συνολικού εγγυημένου από τον προϋπολογισμό υπολοίπου). Μεγάλο μέρος των εγγυημένων δανείων που συνδέονται με κράτη μέλη είναι αποτέλεσμα των πρόσφατων γύρων διεύρυνσης²⁰ και της ενεργοποίησης του κοινοτικού μηχανισμού μεσοπρόθεσμης οικονομικής στήριξης για τα κράτη μέλη που δεν έχουν υιοθετήσει το ευρώ (του μηχανισμού ΣΠΙ).

Για τους σκοπούς της παρούσας έκθεσης, δύο είναι οι μέθοδοι που εφαρμόζονται για την αξιολόγηση των κινδύνων που βαρύνουν τον προϋπολογισμό (είτε άμεσα είτε έμμεσα μέσω του Ταμείου):

- Η μέθοδος που συνίσταται στον υπολογισμό του συνολικού οφειλόμενου κεφαλαίου για τις εκάστοτε πράξεις σε συγκεκριμένη ημερομηνία περιλαμβανομένων των δεδουλευμένων τόκων. Η μεθοδολογία αυτή επιτρέπει τον καθορισμό του συνολικού ύψους του κινδύνου που βαρύνει τον προϋπολογισμό σε συγκεκριμένη ημερομηνία για όλες τις μελλοντικές υποχρεώσεις πληρωμών ανεξαρτήτως του πότε καθίστανται

¹⁹ Το άρθρο 122 παράγραφος 2 της Συνθήκης προβλέπει την παροχή χρηματοδοτικής ενίσχυσης όταν τα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν δυσκολίες οφειλόμενες σε έκτακτες περιστάσεις που εκφεύγουν από τον έλεγχό τους.

²⁰ Σύμφωνα με το άρθρο 1, τρίτη παράγραφος, του κανονισμού περί του Ταμείου εγγυήσεων, αφ' ης στιγμής μία χώρα καταστεί κράτος μέλος, ο κίνδυνος για τα σχετικά δάνεια μεταφέρεται από το Ταμείο στον προϋπολογισμό.

ληξιπρόθεσμες και κατά πόσο καλύπτονται από το Ταμείο ή όχι (βλέπε πίνακα 1 παρακάτω).

- Η δημοσιονομική προσέγγιση η οποία ορίζεται ως «ετήσιος κίνδυνος που βαρύνει τον προϋπολογισμό» βασίζεται στον υπολογισμό του ανώτατου ποσού που η ΕΕ θα ήταν υποχρεωμένη να καταβάλει σε ένα οικονομικό έτος εάν υποτεθεί ότι όλα τα εγγυημένα δάνεια τελούν σε κατάσταση αθέτησης υποχρέωσης πιστούχου²¹. Ο ετήσιος κίνδυνος που βαρύνει τον προϋπολογισμό απεικονίζεται στον πίνακα Α2 του εγγράφου εργασίας.

²¹ Για τον υπολογισμό αυτό, γίνεται δεκτό ότι τα υπερήμερα δάνεια δεν επισπεύδονται, πράγμα που σημαίνει ότι λαμβάνονται υπόψη μόνον οι καταβλητέες πληρωμές (βλ. επίσης το τμήμα 1 του εγγράφου εργασίας).

Πίνακας 1: Συνολικά οφειλόμενα ποσά που καλύπτονται από εγγύηση στις 31 Δεκεμβρίου 2009 σε εκατ. ευρώ

	Αποπληρωτέο κεφάλαιο	Δεδουλευμένοι τόκοι	Σύνολο	%
<u>Κράτη μέλη *</u>				
ΜΧΣ	90	0	90	<1%
Ευρατόμ	427	3	430	2%
ΣΙΠ	9 200	104	9 304	31%
ΕΤΕπ	3 533	36	3 570	12%
<u>Υποσύνολο Τρίτων Χωρών**</u>	13 250	143	13 393	45%
<u>Τρίτες Χώρες</u>				
ΜΧΣ	495	2	497	2%
Ευρατόμ	54	0	54	<1%
ΕΤΕπ	15 691	119	15 810	53%
<u>Υποσύνολο τρίτων χωρών</u>	16 239	122	16 361	55%
Σύνολο	29 489	265	29 754	100%
* Ο κίνδυνος αυτός καλύπτεται άμεσα από τον προϋπολογισμό. Περιλαμβάνονται επίσης τα δάνεια ΜΧΣ, Ευρατόμ και ΕΤΕπ που χορηγήθηκαν πριν από την προσχώρηση στην ΕΕ.				
** Ο κίνδυνος αυτός καλύπτεται από το Ταμείο.				

Οι πίνακες Α1, Α2, Α3 και Α4 του εγγράφου εργασίας παρέχουν λεπτομερέστερες πληροφορίες για τα ποσά των εκκρεμών οφειλών, και ιδίως τα σχετικά ανώτατα όρια, τα εκταμιευθέντα ποσά και τα ποσοστά εγγύησης.

Το συνολικό ποσό του αποπληρωτέου κεφαλαίου και των τόκων που καλύπτονται από τον προϋπολογισμό αυξήθηκε κατά 6 077 εκατ. ευρώ σε 29 754 εκατ. ευρώ σε σύγκριση με την κατάσταση στις 30 Ιουνίου 2009. Η αύξηση αυτή εξηγείται κυρίως από το ποσό των 4,2 δισ. ευρώ που εκταμιεύθηκε στο πλαίσιο του μηχανισμού ΣΙΠ καθώς και από την αύξηση του ρυθμού των εκταμιεύσεων της ΕΤΕπ (1,8 δισ. ευρώ κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2009).

4.2. Κίνδυνοι που συνδέονται με κράτη μέλη

Οι τρέχοντες κίνδυνοι σε σχέση με κράτη μέλη είναι αποτέλεσμα δανείων που χορηγήθηκαν πριν από την προσχώρηση και την ενεργοποίηση της διευκόλυνσης ΣΙΠ.

Στις αρχές του 2010, ο προϋπολογισμός επιβαρύνεται με μέγιστο κίνδυνο ύψους 890,1 εκατ. ευρώ σε σχέση με κράτη μέλη (που αντιπροσωπεύει τα καταβλητέα ποσά στη διάρκεια της περιόδου αυτής και σύμφωνα με την παραδοχή ότι τα υπερήμερα δάνεια δεν επισπεύδονται). Ο πίνακας 2 δείχνει ότι η Ρουμανία και η Ουγγαρία κατέχουν την πρώτη και τη δεύτερη θέση μεταξύ των κρατών μελών με κριτήριο τις ανεξόφλητες οφειλές τους.

Πίνακας 2: Κατάταξη των κρατών μελών με κριτήριο το άνοιγμα σε σχέση με το μέγιστο κίνδυνο που βαρύνει τον προϋπολογισμό στις αρχές του 2010 (σε εκατ. EUR)			
Κατάταξη	Χώρα	Μέγιστος κίνδυνος (εκατ. ευρώ, στρογγυλοποιημένο)	% του συνολικού μέγιστου κινδύνου
1	Ρουμανία	279,6	31,4%
2	Ουγγαρία	196,3	22,1%
3	Βουλγαρία	88,0	9,9%
4	Τσεχική Δημοκρατία	82,0	9,2%
5	Πολωνία	80,5	9,0%
6	Σλοβακική Δημοκρατία	65,6	7,4%
7	Λετονία	60,2	6,8%
8	Σλοβενία	20,8	2,3%
9	Κύπρος	9,7	1,1%
10	Λιθουανία	5,7	0,6%
11	Εσθονία	1,0	0,1%
12	Μάλτα	0,7	0,1%
	Σύνολο	890,1	100,0%

Ο κίνδυνος σε συνάρτηση με κράτη μέλη αφορά δάνεια ΕΤΕπ, ΜΧΣ και Ευρατόμ που είχαν χορηγηθεί πριν από την προσχώρηση στην ΕΕ και δάνεια που χορηγήθηκαν βάσει της διευκόλυνσης ΣΠΠ.

4.3. Κίνδυνοι που συνδέονται με τρίτες χώρες

Στις αρχές του 2010, το Ταμείο επιβαρύνεται με μέγιστο κίνδυνο ύψους 1 234 εκατ. ευρώ σε σχέση με τρίτες χώρες (που αντιπροσωπεύει τα καταβλητέα ποσά το 2010 και με την παραδοχή ότι τα υπερήμερα δάνεια δεν επισπεύδονται). Οι χώρες που κατέχουν τις δέκα πρώτες θέσεις, με κριτήριο τις συνολικές ανεξόφλητες οφειλές τους, απαριθμούνται κατωτέρω. Οι χώρες αυτές αντιπροσωπεύουν το 64% του κινδύνου που επωμίζεται το

Ταμείο. Η οικονομική κατάσταση των υπόψη χωρών αναλύεται και σχολιάζεται στο έγγραφο εργασίας.

Πίνακας 3: Κατάταξη των 10 σημαντικότερων τρίτων χωρών με κριτήριο το άνοιγμα σε σχέση με τον μέγιστο κίνδυνο που βαρύνει το Ταμείο στις αρχές του 2010. (εκατ. ευρώ)

Κατάταξη	Χώρα	Μέγιστος κίνδυνος (εκατ. ευρώ, στρογγυλοποιημένο)	% του συνολικού μέγιστου κινδύνου
1	Τουρκία	343,9	21,8%
2	Αίγυπτος	202,8	12,9%
3	Μαρόκο	152,2	9,7%
4	Τυνησία	149,1	9,5%
5	Νότια Αφρική	89,3	5,7%
6	Λίβανος	70,6	4,5%
7	Βραζιλία	63,1	4,0%
8	Σερβία	61,5	3,9%
9	Συρία	56,9	3,6%
10	Ιορδανία	44,2	2,8%
Σύνολο 10 χωρών		1 233,6	78,3%

Το Ταμείο καλύπτει τα εγγυημένα δάνεια 44 χωρών, ληξιπρόθεσμα έως το 2039. Λεπτομερή στοιχεία ανά χώρα παρατίθενται στον πίνακα Α2 του εγγράφου εργασίας.

4.4. Συνολικός κίνδυνος που καλύπτεται από τον προϋπολογισμό

Το 2010 ο προϋπολογισμός θα καλύψει συνολικά ποσό 2 465 εκατ. ευρώ, το οποίο αντιστοιχεί στα ποσά που καθίστανται απαιτητά κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής, εκ των οποίων 36% οφείλονται από κράτη μέλη (βλ. πίνακα Α2 του εγγράφου εργασίας).

4.5. Εξέλιξη του κινδύνου

- Μηχανισμός για τη στήριξη του ισοζυγίου πληρωμών

Κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2009, η παγκόσμια οικονομία άρχισε να σταθεροποιείται μετά από περίοδο σημαντικών πτώσεων. Οι χρηματοοικονομικές συνθήκες στις χρηματαγορές συνέχισαν να βελτιώνονται. Εντούτοις η ένταση της διεθνούς κρίσης συνέχισε να έχει επιπτώσεις σε όλα τα κράτη μέλη και ειδικότερα στα κράτη μέλη που δεν έχουν υιοθετήσει ακόμα το ευρώ. Η ενεργοποίηση του μηχανισμού μεσοπρόθεσμης οικονομικής στήριξης της ΕΕ (μηχανισμός ΣΙΠ) τον Δεκέμβριο του 2008 βοήθησε ορισμένες από αυτές τις χώρες να αποκαταστήσουν την εμπιστοσύνη των επενδυτών. Το συνολικό ανώτατο όριο του

μηχανισμού επεκτάθηκε τον Δεκέμβριο του 2008²² και τον Μάιο του 2009²³ στα 50 δισ. ευρώ προκειμένου να συνεχίσει η ΕΕ να είναι σε θέση να αντιδρά γρήγορα στις πιθανές περαιτέρω απαιτήσεις για συνδρομή ΣΠΠ.

- Ευρωπαϊκός μηχανισμός χρηματοοικονομικής σταθεροποίησης (EFSM)
- Η χρηματοδοτική συνδρομή στο πλαίσιο του EFSM μπορεί να λάβει τη μορφή δανείου ή πιστωτικού ορίου εγγυημένου από τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Τα συμπεράσματα του Συμβουλίου Ecofin περιορίζουν το συνολικό ανώτατο όριο του μηχανισμού στα 60 δισ. ευρώ²⁴, αλλά το νομικό όριο ορίζεται στο άρθρο 2.2 του κανονισμού του Συμβουλίου, ο οποίος περιορίζει το εναπομένον ποσό στο περιθώριο που παραμένει διαθέσιμο μέχρι το ανώτατο όριο των ιδίων πόρων²⁵. Ο μηχανισμός δεν έχει ενεργοποιηθεί ακόμη.
- Δάνεια μακροοικονομικής χρηματοδοτικής συνδρομής

Τα δάνεια ΜΧΣ σε τρίτες χώρες αποτελούν αντικείμενο ατομικών αποφάσεων του Συμβουλίου²⁶ και, μετά την έναρξη ισχύος της συνθήκης της Λισαβόνας, αποφάσεων του Συμβουλίου και του Κοινοβουλίου.

- Δάνεια Ευρατόμ

Για τα δάνεια της Ευρατόμ προς κράτη μέλη ή προς ορισμένες επιλέξιμες τρίτες χώρες (Ρωσική Ομοσπονδία, Αρμενία, Ουκρανία) ισχύει το ανώτατο όριο των 4 δισεκατ. ευρώ, εκ των οποίων το 85% περίπου έχει ήδη χρησιμοποιηθεί. Το διαθέσιμο υπόλοιπο ανέρχεται σε περίπου 600 εκατ. ευρώ.

Η εκταμίευση της τρίτης (και τελευταίας) δόσης βάσει της συμφωνίας δανειοδότησης για το έργο K2R4 (10,3 εκατ. USD) στην Ουκρανία έγινε στις 12 Οκτωβρίου 2009.

- Δάνεια ΕΤΕπ

Η προηγούμενη γενική εντολή της ΕΤΕπ που κάλυπτε την περίοδο 2000-2007 έληξε στις 31 Ιουλίου 2007. Κατά την ημερομηνία αυτή είχαν υπογραφεί συμβάσεις που αντιστοιχούν στο 98% του συνολικού ανώτατου ορίου βάσει αυτής της εντολής (20 060 εκατ. ευρώ – βλ. πίνακα Α5 του εγγράφου εργασίας). Στις 31 Ιουνίου 2009, παρέμενε προς εκταμίευση συνολικό ποσό 3 988 εκατ. EUR στο πλαίσιο αυτής της εντολής· ωστόσο, τα ποσά αυτά μπορούν ακόμη να εκταμιευθούν με την εγγύηση της ΕΕ εντός 10 ετών από τη λήξη της εντολής, ενώ από την ημερομηνία εκείνη εκπνέει η εγγύηση της Κοινότητας για τα ποσά που δεν έχουν εκταμιευτεί.

²² Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1360/2008 του Συμβουλίου της 2ας Δεκεμβρίου 2008 που τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 332/2002 για τη θέσπιση ενός μηχανισμού μεσοπρόθεσμης οικονομικής στήριξης του ισοζυγίου πληρωμών των κρατών μελών (ΕΕ L352 της 31.12.2008, σ. 11-11).

²³ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 431/2009 του Συμβουλίου, της 18ης Μαΐου 2009, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 332/2002 για τη θέσπιση ενός μηχανισμού μεσοπρόθεσμης οικονομικής στήριξης του ισοζυγίου πληρωμών των κρατών μελών (ΕΕ L128 της 27.5.2009, σ.1-2).

²⁴ Πρβλ. ανακοίνωση τύπου σχετικά με το έκτακτο Συμβούλιο Ecofin στις 9-10 Μαΐου 2010 (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ecofin/114324.pdf)

²⁵ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 407/2010 του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2010, για τη θέσπιση ευρωπαϊκού μηχανισμού χρηματοοικονομικής σταθεροποίησης (ΕΕ L 118 της 12.5.2010, σ.1).

²⁶ Μετά την έναρξη ισχύος της συνθήκης της Λισαβόνας, η διαδικασία συναπόφασης θα αποτελεί τη συνήθη νομοθετική διαδικασία.

Μετά την πρόταση της Επιτροπής για τροποποίηση της νομικής βάσης της εξωτερικής εντολής της ΕΤΕπ για το υπόλοιπο μέρος των τρεχουσών δημοσιονομικών προοπτικών 2007-2013²⁷, το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο πρέπει να εκδώσουν τη σχετική απόφαση πριν από τις 31 Οκτωβρίου 2011. Η εγγύηση της ΕΕ περιορίζεται στο 65% του συνολικού ποσού των πιστώσεων που εκταμιεύονται και των εγγυήσεων που χορηγούνται στο πλαίσιο των χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων της ΕΤΕπ, μείον τα επιστραφέντα ποσά, συν όλα τα συναφή ποσά, με ανώτατο όριο το ποσό των 27 800 εκατ. ευρώ²⁸. Στις 31 Δεκεμβρίου 2009, στο πλαίσιο αυτής της εντολής είχε υπογραφεί συνολικό ποσό 11 928 εκατ. ευρώ, από τα οποία 8 884 εκατ. ευρώ δεν είχαν εκταμιευθεί κατά την εν λόγω ημερομηνία (βλ. τον πίνακα Α6 του εγγράφου εργασίας).

5. ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΘΕΤΗΣΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗΣ ΠΙΣΤΟΥΧΟΥ, ΚΑΤΑΠΤΩΣΗ ΕΓΓΥΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΚΟΙ ΥΠΕΡΗΜΕΡΙΑΣ

5.1. Πληρωμές με ταμειακά διαθέσιμα

Η Επιτροπή αντλεί από τα ταμειακά διαθέσιμά της για να αποφεύγει τις καθυστερήσεις και τα συναφή έξοδα κατά την εξυπηρέτηση των δανειοληπτικών της πράξεων οσάκις ο οφειλέτης καθυστερεί να καταβάλει τα προβλεπόμενα ποσά στην ΕΕ²⁹.

5.2. Πληρωμές από τον προϋπολογισμό

Δεν ζητήθηκε πίστωση βάσει του άρθρου του προϋπολογισμού 01 04 01 («προς υπόμνηση»), «Εγγυήσεις της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για τα χορηγηθέντα δάνεια», δεδομένου ότι καμία περίπτωση αθέτησης υποχρέωσης πιστούχου δεν κατεγράφη το δεύτερο εξάμηνο του 2009.

5.3. Ενεργοποίηση του Ταμείου Εγγύησης για εξωτερικές δράσεις

Σε περίπτωση καθυστερημένης εξόφλησης από τον δικαιούχο ενός δανείου προς τρίτη χώρα το οποίο έχει χορηγηθεί από την ΕΕ ή έχει καλυφθεί με εγγύηση της ΕΕ, το Ταμείο καλείται να καλύψει την αθέτηση υποχρέωσης πιστούχου εντός τριμήνου από την ημερομηνία κατά την οποία καθίσταται ληξιπρόθεσμη η οφειλή³⁰.

Κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2009, δεν ζητήθηκε καμία σχετική παρέμβαση του Ταμείου.

6. ΤΑΜΕΙΟ ΕΓΓΥΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

6.1. Ανακτήσεις

Στις 31 Δεκεμβρίου 2009, το Ταμείο δεν είχε τόκους υπερημερίας προς ανάκτηση.

²⁷ COM(2010) 174 της 21ης Απριλίου 2010.

²⁸ Το ανώτατο όριο υποδιαιρείται στο πάγιο ανώτατο όριο ύψους 25 800 εκατ. EUR και την προαιρετική εντολή ύψους 2 000 εκατ. ευρώ. Η ενεργοποίηση της προαιρετικής εντολής μπορεί να αποφασιστεί από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο στα πλαίσια της ενδιάμεσης ανασκόπησης.

²⁹ Βλέπε άρθρο 12 του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 1150/2000 του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2007, για την εφαρμογή της απόφασης 2000/436/ΕΚ, Ευρατόμ για το σύστημα των ιδίων πόρων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ L 130 της 31.5.2000, σ. 1-12).

³⁰ Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. τμήμα 1.4.3. του εγγράφου εργασίας.

6.2. Περιουσιακά στοιχεία

Στις 31 Δεκεμβρίου 2009, το καθαρό ενεργητικό³¹ το καθαρό ενεργητικό του Ταμείου ανερχόταν σε 1 333 590 221 ευρώ.

6.3. Ποσό-στόχος

Το Ταμείο οφείλει να επιτύχει ένα κατάλληλο επίπεδο (ποσό-στόχο), το οποίο καθορίζεται σε 9% των συνολικών τρεχουσών κεφαλαιακών υποχρεώσεων που απορρέουν από κάθε πράξη, προσαυξημένο κατά τους δεδουλευμένους τόκους. Η αναλογία μεταξύ των πόρων του Ταμείου (1 333 590 221 ευρώ) και των εκκρεμών κεφαλαιακών υποχρεώσεων³² (16 360 727 665 ευρώ) κατά την έννοια του κανονισμού για το Ταμείο, βελτιώθηκε ελαφρά από 8,39% στις 30 Ιουνίου 2009 σε 8,15% στις 31 Δεκεμβρίου 2009.

Στα τέλη του 2009, οι πόροι του Ταμείου ήταν χαμηλότεροι από το ποσό-στόχο. Σύμφωνα με τους κανόνες τροφοδότησης του κανονισμού για το Ταμείο Εγγυήσεων, προστέθηκε κονδύλιο 138 880 000 εκατ. ευρώ στο προσχέδιο προϋπολογισμού του 2011. Το ποσό αυτό καταβλήθηκε από τον προϋπολογισμό στο Ταμείο στις αρχές Ιανουαρίου του 2011.

7. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΜΕ ΤΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΑΝΟΙΓΜΑ

7.1. Στόχος

Στα προηγούμενα τμήματα της παρούσας έκθεσης παρατίθενται στοιχεία για ποσοτικές πτυχές των κινδύνων που βαρύνουν τον προϋπολογισμό, σε σχέση με τρίτες χώρες. Ωστόσο, επιβάλλεται επίσης να αξιολογηθεί η ποιότητα των κινδύνων η οποία εξαρτάται από το είδος της πράξης και από την πιστοληπτική ικανότητα του δανειολήπτη (βλ. τμήμα 4.3 ανωτέρω).

7.2. Μέθοδοι εκτίμησης των κινδύνων

Η εκτίμηση κινδύνων που παρουσιάζεται στο έγγραφο εργασίας βασίζεται στις πληροφορίες για την οικονομική και δημοσιονομική κατάσταση, τις βαθμολογήσεις πιστοληπτικής ικανότητας και άλλα γνωστά στοιχεία για τις χώρες που έχουν λάβει εγγυημένα δάνεια. Η εκτίμηση των κινδύνων δεν περιλαμβάνει εκτιμήσεις των αναμενόμενων ζημιών και των ανακτήσεων, που αναπόφευκτα παρουσιάζουν υψηλή αβεβαιότητα.

Στους δείκτες κινδύνου χώρας που περιλαμβάνονται στους πίνακες του εγγράφου εργασίας απεικονίζεται η εξέλιξη του κινδύνου αθέτησης υποχρεώσεων. Η ανάλυση αυτή παρουσιάζεται στο τμήμα 2 του εγγράφου εργασίας για τις χώρες που εμφανίζουν τον υψηλότερο πιστωτικό κίνδυνο και το μεγαλύτερο άνοιγμα για τον προϋπολογισμό το 2009 και για τις χώρες που έχουν άμεσο άνοιγμα σε σχέση με τον προϋπολογισμό (δάνεια ΜΧΣ και Ευρατόμ).

³¹ Σύνολο ενεργητικού του Ταμείου μείον δεδουλευμένα πληρωτέα ποσά (έξοδα ΕΤΕπ και έξοδα λογιστικού ελέγχου).

³² Περιλαμβανομένων των δεδουλευμένων τόκων.